

meget indskrænket Adgang, men dog Frihed for den enkelte —, men give Selvstyre gjorde man ikke. Mange i Rigsdagen, og i Folkekirken med, mente, at det trængte man ikke til, det gik jo godt under det gamle, og det var farligt at give saa megen Frihed. Men det kunde ikke blive ved at gaa i Længden. Hvis vi virkelig var blevet ved at staa paa det Standpunkt, at vort Folk, som paa alle andre Omraader faar mere og mere Adgang til at styre sine egne Sager, ikke i Folkekirken skulde have Adgang dertil, saa vilde der være mere Fare for Folkekirkens Ophør. At give Selvstyre ogsaa paa det Omraade vil saa langtfra opløse Folkekirken; at det meget mere vil fæstne den og gøre den til et kært Opholdssted for alle de lutherske Kristne her i Landet.

Der er henvist til, hvad der sker i Norge i disse Dage med Hensyn til Bispevalg, og der er sagt, at der har vist sig Ufordragelighed deroppe. Det er vist rigtigt. Men det forekommer mig, at Verden er saaledes beskaffen, at jo lysere et Land er, jo mere Sol der er, des mindre Ufordragelighed er der hos Menneskene; og kommer man til et Land, hvor der er høje Bjerge og meget Mørke, saa er det modsatte undertiden Tilfældet. Det kan vi nu imidlertid lade ligge. At der har vist sig megen Ufordragelighed ved Bispevalget deroppe, skal jeg ikke nægte, det er en Kendsgerning; men at det skulde føre til, at vi henede skulde fornægte Personlighedens Ret, kan jeg ikke indrømme. Thi er der noget, vor kirkelige Lovgivning har hævdet, og som disse Lovforslag ogsaa hævder, saa er det Personlighedens Ret. Hvorledes er den enkelte Personlighed stillet, naar disse Love bliver ført igennem? Lad os spørge os selv; som jeg sagde ved første Behandling, lad enhver enkelt Person spørge sig selv: Hvorledes er jeg nu stillet, naar disse Lovforslag er ført igennem? Jeg hører nok nogen sige, at jeg nu er kommet i Baand og Bast, ind i en Tilstand, som er værre end for 100 Aar siden, men lad mig undersøge, hvorledes jeg nu er stillet. Jeg er stillet saaledes, vil enhver uhildet Bedømmer sige, at jeg kan lade mine kirkelige Handlinger udføre, af hvilken Præst det skal være, som jeg kan blive enig med derom, og Kirken staar mig aaben for alle de kirkelige Handlinger; jeg eller min Familie ønsker udført; Kirken staar til Brug for mig, naar jeg kan blive ens med 4 andre derom, til Forkyndelse, til Sakramenternes Forvaltning o. s. v., jeg kan være med til at danne Valgmenighed; vor gamle Sognekirke, som er bygget i den katolske Tid og

har staaet med de forskellige Forfatninger over sig, Kirkeordinansen o. s. v., og som har været lukket, og som i Virkeligheden kun Gejstligheden kunde aabne, den kan jeg nu aabne sammen med andre og gøre til en Valgmenighedskirke; ja, jeg behøver ikke en Gang at være Medlem af Folkekirken, jeg kan gaa sammen med andre og danne en luthersk Frimenighed, og endda kan jeg faa Sognekirken aabnet; ingen kan tvinge mig i kirkelig Henseende, hverken Bisp eller Præst, jeg er en fuldkommen fri Mand, og ved disse Love er jeg blevet yderligere frit stillet; en Biskop kan have et Syn paa baade Kristendom og Kirkeforhold, der er ganske modsat mit, men gøre mig Fortræd kan han ikke, i Besiddelse af Magtmidler til at kue mig er han ikke, det er jeg fri for.

Der vil derfor slet ikke kunne komme den Ufordragelighed op henede, som det ærede Medlem Hr. Povlsen saa rigtigt har set har været til Stede oppe i Norge ved Bispevalget; thi hvem der end bliver udnævnt til Biskop, vil den enkelte Mand altid have sin Frihed og vil ikke kunne blive hindret i nogen Henseende i at følge sin religiøse Optatelse, forudsat da at han følger de øvrige borgerlige Love. Han maa, hvis han vil udtale sig, gøre det paa en sømmelig Maade, hvis han skriver, maa han skrive paa en sømmelig Maade, ellers kan han naturligvis faa Injurielovgivningen over sig. Der vil altid være Plads for den personlige Frihed, derom er der ingen Tvivl.

Endelig vil man sige: Ja, men Mindretallene? Der kan være en Sognemenighed eller en Valgmenighed, som er Mindretal blandt Menighederne i Stiftet, den faar saa en Biskop, som den slet ikke ønsker, til Tilsynsmand. Ja, her er jeg gaaet med til den Paragraf, som er sat ind om, at en saadan Menighed kan faa Adgang til at faa en anden Biskop til Tilsynsmand med Hensyn til Prædikerembedet, Sakramenternes Forvaltning og Sjælesorgen i det hele. Dertil indvender man: Ja, men et Mindretal i Sognemenigheden kan ikke løse Stiftsbaand. Nej, selvfølgelig, de maa nøjes med de Friheder, som gives paa alle andre Omraader, og kan meget godt klare sig dermed, men de kan ikke løse Stiftsbaand og kræve, at hele Sognemenigheden skal skifte Biskop, fordi de er misfornøjede med den; Flertallet har valgt.

Den sidste Indvending mod disse kirkelige Lovforslag, som jeg her skal nævne — og det er for Resten den, jeg oftest har hørt, og som jeg næsten finder mest begrundet —, er den, at disse Lovforslag kan ikke være